

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSFR ze dne 18.05.1990, sp. zn. Czf 1/90, ECLI:CZ:NS:1990:CZF.1.1990.1

Číslo: 32/1990

Právní věta: Ak v priebehu súdneho konania o preskúmanie rozhodnutia orgánu dôchodkového zabezpečenia zomrie účastník konania, ktorý uplatnil nárok na dávku dôchodkového zabezpečenia, zisťuje a posudzuje súd predovšetkým, či sú v prejednávacom prípade splnené predpoklady podľa ustanovenia § 104 odst. 2 zákona č. 100/1978 Zb. k nadobudnutiu už uplatneného nároku na dávku, a to u osôb uvedených v tomto ustanovení. V prípade žiadosti o zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť treba po nadobudnutí účinnosti zákona č. 100/1988 Zb. mať na zreteli ustanovenie § 171 tohto zákona.

Soud: Nejvyšší soud ČSFR

Datum rozhodnutí: 18.05.1990

Spisová značka: Czf 1/90

Číslo rozhodnutí: 32

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Důchod, Přezkum správních rozhodnutí

Předpisy: 99/1963 Sb. § 244 100/1988 Sb. § 70

§ 104

§ 161

§ 171

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 32

Ak v priebehu súdneho konania o preskúmanie rozhodnutia orgánu dôchodkového zabezpečenia zomrie účastník konania, ktorý uplatnil nárok na dávku dôchodkového zabezpečenia, zisťuje a posudzuje súd predovšetkým, či sú v prejednávacom prípade splnené predpoklady podľa ustanovenia § 104 odst. 2 zákona č. 100/1978 Zb. k nadobudnutiu už uplatneného nároku na dávku, a to u osôb uvedených v tomto ustanovení.

V prípade žiadosti o zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť treba po nadobudnutí účinnosti zákona č. 100/1988 Zb. mať na zreteli ustanovenie § 171 tohto zákona.

(Rozsudok Najvyššieho súdu ČSFR z 18. 5. 1990, [Czf 1/90](#))

Bývalý Úrad dôchodkového zabezpečenia v Bratislave rozhodnutím z 13. 4. 1988 zamietol žiadosť navrhovateľky o zvýšenie invalidného dôchodku pre prevažnú bezvládnosť. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že navrhovateľka nie je podľa posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia ONV v G. z 31. 3. 1988 taká bezvládna, že by potrebovala ošetrovanie a obsluhu inou osobou.

V opravnom prostriedku podanom proti uvedenému rozhodnutiu Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave navrhovateľka uviedla, že vzhľadom na svoj nepriaznivý zdravotný stav môže vykonávať len najzákladnejšie životné úkony, nie je schopná vykonávať domáce práce a o spoločnú domácnosť sa stará jej manžel a dcéra.

Zdravotným stavom navrhovateľka sa 3. 6. 1988 znova zaoberala posudková komisia sociálneho zabezpečenia príslušného KNV, ktoré zhodne dospeli k záveru, že navrhovateľka je len čiastočne bezvládna, a teda o prevažnú bezvládnosť u nej

Vychádzajúc z týchto zistení Krajský súd v Bratislave rozhodnutím z 5. 8. 1988 potvrdil rozhodnutie Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave z 13. 4. 1988 a náhradu trov konania nepriznal.

V odvolaní podanom proti uzneseniu súdu prvého stupňa navrhovateľka poukázala na svoju celkovú slabosť, ktorá jej bráni starať sa o seba, poukázala ďalej na výrazné opúchanie dolných končatín a zápaly žíl ako aj neschopnosť udržať stabilitu organizmu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky svojím uznesením potvrdil odvolaním napadnutého uznesenie Krajského súdu v Bratislave. Zdravotný stav navrhovateľky požadoval za dostatočne objasnený a v súlade so závermi posudkových komisií ONV a KNV navrhovateľku nepovažoval za prevažne bezvládnou.

Proti obom uvedeným súdnym rozhodnutiam podal generálny prokurátor ČSFR sťažnosť pre porušenie zákona. V tejto sťažnosti uvádzal, že oba sudy porušili zákon, pretože rozhodli bez náležitého zistenia skutočného stavu a odvolací súd aj tým, že o uplatnenom nároku navrhovateľky rozhodoval 31. 10. 1988 v celom rozsahu podľa ustanovení zákona č. 121/1975 Zb. a vyhlášky č. 128/1975 Zb., hoci už dňom 1. 10. 1988 nadobudli účinnosť zákon č. 100/1988 Zb. a vyhlášky č. 149/1988 Zb.

Najvyšší súd ČSFR rozhodol o tejto sťažnosti pre porušenie zákona tak, že vyslovil, že obidvoma uzneseniami súdov prvého i druhého stupňa bol porušený zákon, zrušil ich a vec vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie a na nové rozhodnutie.

Z odôvodnenia:

Súd prvého stupňa ako aj odvolací súd pri preskúvaní rozhodnutia Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave vychádzali v podstate z toho, že posúdenie stupňa bezvládnosti žiadateľky o zvýšenie dôchodkovej dávky je predovšetkým lekárskou otázkou. Zdravotný stav žiadateľov o takéto dávky z dôchodkového zabezpečenia posudzujú príslušné posudkové komisie sociálneho zabezpečenia ako osobitné orgány. S uvedeným názorom oboch súdov treba v zásade súhlasiť. Oba sudy však neboli dôsledné v tom, že jednotlivé posudky komisií sociálneho zabezpečenia nehodnotili ako každý iný dôkaz podľa zásad uvedených v ustanovení § 132 O. s. p., teda podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom bolo potrebné starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo včítane toho, čo uviedli účastníci.

V spise Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave, ktorý mali sudy obidvoch stupňov k dispozícii, sa nachádza aj lekársky nález pre zistenie bezvládnosti z 22. 1. 1988, v ktorom je vo vyplnenej predtlačí uvedené, že navrhovateľka sa môže posadiť na lôžku, zostúpiť z neho, postaviť sa, prechádzať sa po byte, urobiť niekoľko krokov, jesť pripravené pokrmy a piť nápoje, umývať sa, česať

sa a obliekať len za pomoci druhej osoby. Hneď ale za týmto textom je odlišným písmom uvedené (s dátumom 30. 3. 1988), že navrhovateľka chodí bez opory, má bolesti v ľavom ramene a že jej čiastočná bezvládnosť trvá ďalej. Z obsahu tohto dokladu nebolo zrejmé, kto tieto protichodné údaje v ňom uviedol a za akých okolností; aj odtlačok pečiatky zdravotníckeho zariadenia na tomto liste je málo čitateľný. Pritom hoci je pravdepodobné, že posudkové komisie mali možnosť sa s týmto dokladom oboznámiť, nie je bez ďalšieho zrejmé, či na jeho obsah prihliadali, prípadne či a ako sa vypořádali s protichodnými údajmi v ňom uvedenými. Z týchto dôvodov sa závery príslušných posudkových komisií javia ako neúplné a tým aj nepresvedčivé. Uvedené rozpory by isto aspoň sčasti bola mohla objasniť i sama navrhovateľka, avšak súd prvého stupňa ju nevyočul.

Odvolačný súd v zmysle ustanovenia § 214 ods. 1 O. s. p. o odvolaní navrhovateľky rozhodol bez nariadenia pojednávania. V dôsledku toho mu nebolo známe, že navrhovateľka v čase jeho rozhodovania už nežila. Z listu o prehliadke mŕtveho, založeného v spise Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave, totiž vyplýva, že navrhovateľka zomrela 23. 10. 1988. Pokiaľ by táto skutočnosť bola odvolaciemu súdu známa, bol by sa musel s ňou z hľadiska procesného i hmotnoprávneho zaoberať (§ 107 O. s. p. a § 104 zákona č. 100/1988 Zb.)

Pokiaľ sťažnosť pre porušenie zákona videla porušenie zákona v tom, že Najvyšší súd Slovenskej republiky uplatnený nárok na zvýšenie dávky dôchodkového zabezpečenia posúdil podľa príslušných ustanovení skôr platnej vyhlášky č. 128/1975 Zb., potom pri úvahe o tom, či v danom prípade odvolací súd mal vec posúdiť už podľa príslušných ustanovení teraz platného zákona č. 100/1978 Zb. (ako aj príslušných ustanovení teraz platnej vykonávacej vyhlášky č. 149/1988 Zb.), bolo treba vychádzať zo znenia prechodných ustanovení nachádzajúcich sa v siedmej časti, v prvej hlave zákona č. 100/1988 Zb.

Podľa ustanovenia § 161 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. sa rozhodne o nárokoch na dávky, ktoré vznikli pred 1. 10. 1988 a o ktorých sa do tohto dňa právoplatne rozhodlo, podľa skôr platných predpisov s odchýlkami ďalej ustanovenými. Za jednu z týchto odchýlok treba považovať ustanovenie § 171 zákona č. 100/1988 Zb.

Podľa ustanovenia § 171 zákona č. 100/1988 Zb. sa zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť (ktoré sa podľa predpisov platných pred 1. 10. 1988 priznalo v nižších sumách, než ktoré sú uvedené v ustanovení § 70 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., alebo sa nepriznalo, pretože by dôchodok spolu s ním presiahol sumu 2000,- Kčs mesačne, prípadne sa z tohto dôvodu priznalo v nižšej sume) na žiadosť prizná alebo zvýši na sumy uvedené v ustanovení § 70 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., a to od splátky dôchodku splatnej po 30. 9. 1988; najvyššie výmery ustanovené v § 70 ods. 2 a § 139 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. platia aj tu.

V danom prípade žiadosť o zvýšenie invalidného dôchodku pre prevažnú bezvládnosť navrhovateľka nepochybne podala na Úrade dôchodkového zabezpečenia v Bratislave za účinnosti zákona č. 121/1975 Zb. V čase rozhodovania odvolacieho súdu o odvolaní navrhovateľka o uvedenej žiadosti právoplatne rozhodnuté nebolo. Za tohto stavu neboli teda v zmysle ustanovenia § 161 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. v čase rozhodovania odvolacieho súdu splnené podmienky pre posúdenie veci podľa nového právneho predpisu (t. j. podľa zákona č. 100/1988 Zb.). Odvolací súd nemohol postupovať ani podľa ustanovenia § 171 zákona č. 100/1988 Zb., pretože navrhovateľka v zmysle tohto ustanovenia nepodala po 1. 10. 1988 žiadosť a zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť jej teda nemohlo byť priznané vo výške a za čas ako boli určené v ustanovení § 70 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. Odvolací súd teda v čase rozhodovania o veci prihliadal na obsah hore citovaných prechodných ustanovení zákona č. 100/1988; tieto ustanovenia mu neumožňovali preskúmať správnosť rozhodnutia Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave podľa ustanovení zákona č. 100/1988 Zb. síce všeobecne určuje, že citovaný právny predpis nadobudol účinnosť dňom 1. 10. 1988, pri riešení uvedenej konkrétnej otázky bolo však treba vychádzať zo špeciálnej úpravy obsiahnutej v ustanoveniach § 161

ods. 1 a § 171 zákona č. 100/1988 Zb.

Súdy oboch stupňov pochybili v prejednávanej veci tým, že vo veci rozhodli bez náležitého zistenia skutočného stavu; tým porušili zákon v ustanoveniach § 6, § 120 ods. 1, § 153 ods. 1, § 154 ods. 1, § 244 ods. 1 1) O. s. p. a odvolací súd aj v ustanoveniach § 211 a § 219 O. s. p., čo mohlo mať za následok nesprávnosť nimi vydaných rozhodnutí. Sťažnosť pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor ČSFR, je teda v tomto smere dôvodná; preto jej Najvyšší súd ČSFR podľa ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. vyhovel.

Pre Krajský súd v Bratislave, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie, je právny názor vyslovený v tomto rozsudku Najvyššieho súdu ČSFR záväzný (§ 243 ods. 1 O. s. p.). V ďalšom konaní bude potrebné v prvom rade vyporiadať sa s tým, že navrhovateľka zomrela a ďalej či sú splnené predpoklady na prechod jej nároku a na ktorú osobu, a potom, s prihliadnutím k uvedenému, vykonať v prípade potreby aj ďalšie dostupné dokazovanie (napr. zadovážiť zdravotnú dokumentáciu navrhovateľky z nemocnice, v ktorej zomrela, vypočúť ošetrojúci personál z tejto nemocnice) a vo veci znova rozhodnúť.

Poznámky pod čiarou:

1) v znení pred účinnosťou zmeny tohto ustanovenia zákonom č. 180/1990 Zb.